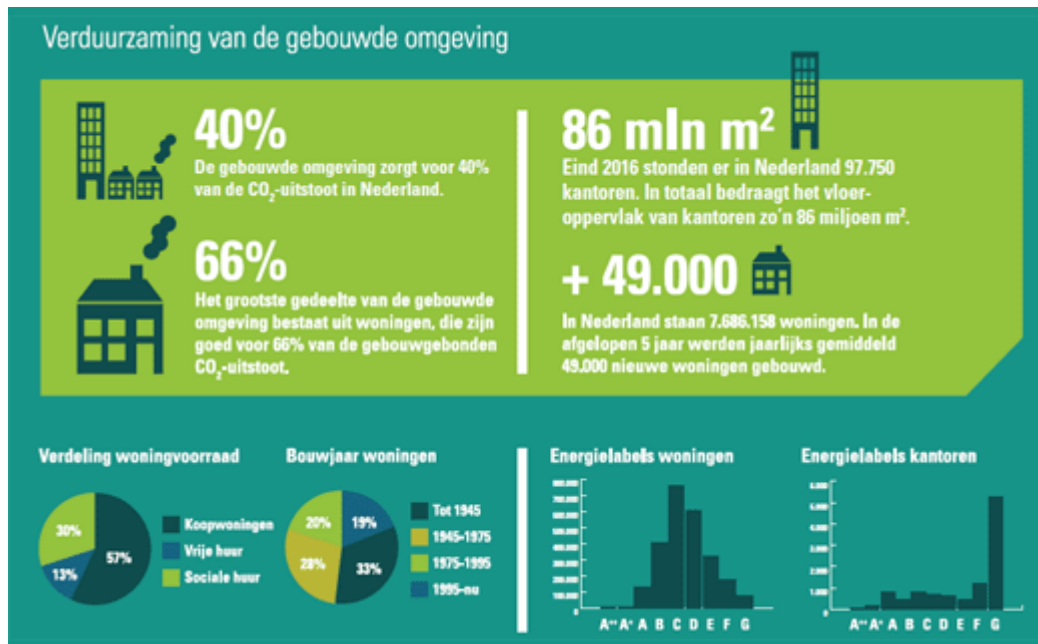

duurzaamplus.nl
zelfstandig, onafhankelijk en ter zake

Verduurzaming economie leidend in school- en studiekeuze

Door Désirée Crommelin, 18/01/2018

VERDUURZAMING ECONOMIE ZOU MEER LEIDEND MOETEN ZIJN IN SCHOOL- EN STUDIEKEUZE. De komende maanden is het weer zo ver: veel jongeren moeten de zwaarwegende school- en studiekeuze maken die bepalend is voor hun toekomst en voor Nederland. Weten zij genoeg over de gevolgen van hun keuze voor henzelf en onze toekomstige duurzame economie? Beseffen zij dat ons land onderaan op het lijstje staat van slechtst presterende landen op het gebied van duurzaamheid binnen de EU, boven Malta! Verduurzaming van ons economie is dus maatschappelijk geen keuze meer. Daarom is het gebrek aan vakmensen, de pijlers onder deze transitie, zorgwekkend maar biedt tegelijk veel mogelijkheden tot innovatie, nieuwe businessmodellen en zelfs baangarantie.

Mkb biedt werkgelegenheid

Jong en met name oud lijken de noodzaak van vakonderwijs ter voorbereiding voor deze fundamentele verandering naar een toekomstbestendige economie nog niet altijd helder voor ogen te hebben. Daar komt bij de heersende opvatting dat verduurzaming van de Nederlandse economie veel banen kost. Dat is een misvatting. Alleen al de energietransitie zal de komende jaren meer dan 11.000 banen bieden met name in mkb, waar men nu al zit te springen om vakmensen. Misschien minder in het oog

springend maar hier wordt het leeuwendeel aan faciliteiten geleverd voor de energietransitie. Het is aan het mkb het bestaand woningbestand van zeven miljoen woningen te isoleren en gasvrij maken: Kleinschalig in de zin van het ombouwen van woningen, echter in termen van werkgelegenheid grootschalig! Dit in tegenstelling tot de bouw van de windparken die zeker grootschalig zullen worden in toekomstige energieproductie, maar wat betreft werkgelegenheid kleinschalig zijn. Want hier bouwen rondtrekkende internationaal opererende teams te land en ter zee windparken. Niet alleen voor Nederland, maar ook voor Denemarken, Duitsland, Groot Brittannië en elders ter wereld.

Toekomst mkb: Kleinschalig in de zin van het ombouwen van woningen, maar in termen van werkgelegenheid grootschalig!

Duurzame school- en studiekeuze

Cruciaal in deze integrale economische transitie is het onderwijs, dat mensen tot ‘nieuwe duurzame’ vakmensen opleidt of omschoolt voor onze economie van vandaag en morgen. Al jarenlang eisen studenten van universiteiten en hogescholen verduurzaming van het onderwijscurriculum en van het beleid van hun instellingen zelf. Initiatieven als [Morgen](#), het nationale studentennetwerk voor duurzaamheid, [De groene generatie](#), [Het groene brein](#) tot en met [Prins Carlos](#) vragen er al jaren om. Kijk ook eens naar plannen van [De Jonge klimaatop met de jonge klimaatagenda](#), de [duurzame onderwijsmakelaar](#) of naar lijstjes als [De Sustainabil](#) of [De jonge duurzame top 100](#) of de [duurzame introductiestunt](#). Ze leven onder jongeren maar vinden tot op heden te weinig gehoor in Den Haag om een samenhangend duurzaam onderwijsbeleid te willen voeren.

Integrale duurzaam onderwijs

Universiteiten en hogescholen zoeken veelal onder druk en met hulp van studenten hun eigen oplossingen. Maar het introduceren van bijvakken Duurzaamheid is geen structurele oplossing. Nog steeds bieden weinig instellingen in het wetenschappelijk en hoger onderwijs een integrale studiebenadering in hun curriculum waar duurzaamheid de rode draad is, zo luidt de klacht van de studenten. Duurzaamheid is nog steeds niet de kern waar hun vakkennis om draait. Denk dan aan circulair design gericht op hergebruik van grondstoffen of aan nieuwe businessmodellen voor die duurzame productketen. Dat ze innovatie in dienst van duurzaamheid zo weinig in de studie terugvinden, frustreert deze hoogopgeleiden, waarvan bekend is dat duurzaamheid in hun dagelijks leven een belangrijke rol speelt.

Duurzame studiefinanciering

In het mbo, het lagere beroepsonderwijs spelen duurzaamheid en het handwerk voor hergebruik van goederen, onderdelen en grondstoffen in de circulaire economie nog minder een rol. Praktisch handwerk en duurzaamheid geniet weinig aantrekkingskracht onder de mbo'ers met als gevolg dat voor al die schone overheidsplannen in ieder

geval de ‘handjes’ straks niet voorhanden zijn. Waarom niet in het onderwijs grootschalige stimulerende maatregelen om bij te dragen aan de verduurzaming van de economie? Waarom geen gerichte studiefinanciering bij de keuze voor een technische opleiding met voordelen in de aflossing van een studieschuld of gratis grootschalige bij- en omscholing of een baangarantie?

Waarom geen gerichte studiefinanciering bij de keuze voor een technische opleiding gericht op duurzaamheid?

Haagse Geen visie achterhaald

Als leek vraag je je af, waarom gebeurde er zo weinig. Al jarenlang eisen burgers, in politiek jargon ‘de gewone Nederlander’ schone lucht, biodiversiteit en minder afval. Tot en met de Nederlandse rechter kwam er aan te pas. Ook vanuit het buitenland eist men al jaren duurzame actie van Nederland – of het nu vanuit de Europese Unie is of vanuit de Verenigde Naties met het klimaatakkoord van Parijs, dat Nederland mede ondertekende. Echter zonder merkbare grondige beleidswending. En die energietransitie komt niet uit de lucht vallen. Veel landen om ons heen voeren al jaren een samenhangend duurzaamheidsbeleid. De laatste Nederlandse regeringen, kabinetten Rutte I en II hebben om hen moverende redenen, olie- en aardgasbelangen, de circulaire economie met de energietransitie genegeerd. Dat feit verdoezel je niet door nu als nieuwe regering, het kabinet Rutte III, jezelf te overschreeuwen met losse uitspraken in de overtreffende trap als “Nederland is voorloper en de snelst stijgende innoverende motor in de energietransitie”. Ja, wat wil, als je als VVD-getinte regeringen zelf jarenlang bewust op de rem trapt en zo stilstond in een veranderende wereldeconomie. Energietransitie als een van de in het oog springende aspecten in het verduurzaming van de economie, is voor de Nederlandse regering een must en geen keuze meer. Geen visie, maar de druk op de Haagse politieke klasse van grote partijen op de wereldmarkt, de schaarste van grondstoffen en last *but not least* uit de Nederlandse samenleving zelf, zet de Haagse transitie nu in gang. Al jaren geleden besloten burgers uit frustratie, onmacht en het gevoel niet gehoord te worden door overheid en energieleveranciers, hun eigen weg te gaan en de eigen energievoorziening ter hand namen. Zij legden zonnecellen op hun dak en stichtten hun eigen energiecoöperaties voor wind- en zonne-energie, ondanks tegenwerking van de geldende wet- en regelgeving. De gemeentelijke overheden geconfronteerd met deze kleinschalige energieopwekking op lokaal niveau kozen eieren voor hun geld door burgers en ondernemers voortaan te faciliteren in plaats van dwars te zitten.

Hoop op duurzame Haagse transitie

Den Haag moet nu om omdat zij beseft dat haar geloofwaardigheid in eigen land en daarbuiten op het spel staat. Dus sinds kort promoot en subsidieert zij het ene na het andere gróotschalige project van gróte marktpartijen – zoals windparken op zee. Tegelijkertijd wil het kabinet de bestaande stimulerende maatregels voor burgers en hun kleinschalige energieproductie afbouwen. Dat getuigt niet van een samenhangend

beleid vanuit een duurzame visie. Al doende loopt het kabinet tegen de gevolgen aan van haar struisvogelpolitiek van Geen visie en kortetermijnbeleid. Want wat blijkt, er is een groot gebrek aan vakmensen die al die afspraken en plannen voor de verduurzaming van de Nederlandse economie, moeten uitvoeren. Haagse argumenten dat de arbeidsmarkt overspannen is door de vergrijzing, de snel stijgende lijn van de afgedwongen verduurzaming van de economie en een aantrekkende economie op zich getuigen van een hardnekkig gebrek aan visie. Twee van de drie argumenten waren voorspelbaar! Zo kon iedereen op zijn vingers natellen dat na een *babyboom* in de jaren '50 van de vorige eeuw er 65 jaar later een *grijze boom* zou komen met verstrekende gevolgen voor de werkgelegenheid. Deze generatie vakmensen gaat nu met pensioen. Ook de noodzaak van de verduurzaming van de economie onder druk van de wereldmarkt in grondstoffen speelt al jaren! Met de kortzichtige en systeemmatige ontkenning ervan door het goedkoop houden van fossiele grondstoffen voor energieopwekking en het achterwege laten van het beleidsprincipe 'de vervuiler betaalt', zette Nederland zichzelf op achterstand. Alleen de huidige economische groei in Nederland was niet voorspeld. Die groei zet zeker de arbeidsmarkt onder druk, maar is vluchtig, grillig en onbetrouwbaar en afhankelijk van wereldwijde politieke en financiële ontwikkelingen, waar Nederland weinig invloed op heeft. Verduurzaming van onze economie is daarentegen wel een stevig fundament voor de banen in het hier en nu en voor morgen.

Désirée Crommelin
© duurzaamplus.nl

illustratie © Bouwen&Wonen